هنر

یادی از مرحوم منوچهر همایون پور ۱۴

درباره تازه‌ترین اثر گروه نور .....

فرار جاسوس اسرائیلی ۱۵

گفت‌وگو با سیدسعید رحمانی .....

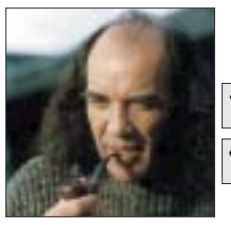

سینما و ادبیات

در کمال خونسردی ۱۶

می‌خواهم زنده بمانم .....

گفت‌وگو با منصور کوشان ۱۷

ترکش‌های خنده منتشر می‌شود .....

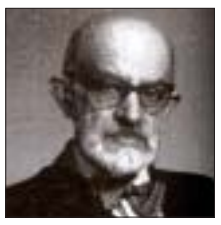

اندیشه و تاریخ

حکومت پیامبر و امام ۱۸

نشست احتمالات عرفی شدن در ایران .....

آیین مهرگان از ابتدا تا استیلای مغول ۱۹

نوروز و قاجارها .....

کتاب

سیری در ایران مظلوم .....

دادگستری استاندارد ۲۰

رسانه

نگاه

رسانه ملی و یک‌صدای تازه

مسعود پیوسته

از حدود دو سال پیش، از روز ورود مهندس ضرغامی به رسانه ملی به عنوان رئیس این رسانه، صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران اگر نه دگرگونی بلکه تکانه‌هایی به خود دیده است که شاید طی دو دهه گذشته کمتر سابقه داشته است. نشانه‌های آن را در زمینه‌های متنوع خبری (اطلاع رسانی)، آموزشی و تفریحی و در ابعاد کمی و کیفی می‌توان سراغ کرد و این همه را می‌توان نقطه عطف پویش نوین رسانه ملی دانست. در ماه‌های خرداد و تیر ۸۴ و روزها و شب‌های منتهی به برگزاری انتخابات نهم عملکرد رسانه ملی به گونه‌ای بود که حتی برخی مطبوعات اصلاح طلب به صراحت از این رسانه تشکر کردند. چون احساس می‌کردند، برنامه‌های تبلیغاتی شان «بی‌کمترین سانسور» از رسانه ملی پخش می‌شود و احیاناً در برخی موارد اگر پخش برنامه‌هایشان توام با نویز و پرش و مشکل نور و صدا بود، هیچ تعمدی از سوی صدا و سیما در کار نبوده چون فردای آن روز در پخش مجدد هیچ خللی در برنامه ویژه انتخابات دیده نمی‌شد. این خطرپذیری بی‌نظیر رسانه ملی اما قوت قلبی شد تا پس از برگزاری و نتیجه انتخابات با امنیت خاطر بیشتر تعقیب‌کننده این نگاه نو- و حالا از خطر رسته- باشد و به جای پیگیری رشحاتی از ویژگی چندصدایی بودنش را که به طور پراکنده و گاه و بی‌گاه در شبکه‌های مختلف و با مضامین خبری، آموزشی و تفریحی داشت، کم‌کم خود داوطلب ورود به جامعه چندصدایی شود. لذا بهترین مجرای تعامل و ظرفیت گشایی را فعلاً در صدای جمهوری اسلامی ایران می‌داند. (هر چند یکی از علایم ورود رسانه ملی به عالم چندصدایی در جامعه ایران را طرح و برنامه سالانه «چهره‌های ماندگار» می‌پندارد که در نوع متاخرش با طرح چهره‌هایی نظیر مرحوم «منوچهر آتشی» خود را آماده اقبال از چهره‌های مشابه می‌نماید اما انگار هنوز تا بهره‌مندی یا بهره‌برداری از کانال تلویزیونی متمرکز و خاص صداهای چندگانه راه طولانی در پیش است.) اگر شبکه‌های متعدد صدا را بالاخره بیش از آنکه «متنوع» ببیند، یکدست و یکرنگ دید، نیامد در ادامه تعدد یگانه، «رادیو کودک» یا «رادیو اقتصاد» راه بیندازد ضرورت و اولویت را دریافته و در حال تجربه یک «صدای دیگر» است.

متکلم مع الغیر. متکلم وحده در حال تعامل با متکلم مع الغیر است. ماحصل این گویندگی‌های یک طرفه که «فیدبک» صدای خود را در رسانه می‌شنید، حالا در تکاپوی راه‌اندازی رادیویی است که در آن می‌توان «دیالوگ» را شنید. و صدای دیگری قرار است جای «مونولوگ» را بگیرد تا بر اثر تعاطی افکار و تضارب آرا، «رادیو گفت‌وگو» معنا بیابد و این رادیو یک‌تنه «متنوع» شود و گویای تکثر اندیشه. این نگاه پوینده رسانه ملی را به فال نیک می‌گیریم و امیدواریم تا اردیبهشت ۸۵ (همزمان با برگزاری هفتمین جشنواره رادیویی- روز راه‌اندازی رادیو گفت‌وگو-) فرصت خوبی برای پی‌ریزی بنیان محکم این رادیوی پیشرو باشد و رسانه ملی به راستی مخاطبان جست‌وجوگرش را به یک «صدای تازه» صلا دهد.

روزنامه‌نگار لبنانی برنده جایزه آزادی مطبوعات یونسکو

جام جم آن لاین: سازمان یونسکو، می شدیاق، روزنامه‌نگار لبنانی را که ۲۵ سپتامبر سال گذشته هدف ترور نافرجام قرار گرفت، به عنوان برنده جایزه بین المللی آزادی مطبوعات انتخاب کرد. به نوشته پایگاه اینترنتی الف یاء، یونسکو با صدور بیانیه ای اعلام کرد شدیاق به دلیل فعالیت های جسورانه اش در این عرصه در کشوری که همچنان از آثار سال های جنگ داخلی این کشور در رنج است، برنده جایزه ۲۵ هزار دلاری آزادی مطبوعات شد. خودرو می شدیاق سال گذشته بمب گذاری شد و وی بر اثر این حادثه از ناحیه دست و پا آسیب جدی دید. یونسکو افزود: فاجعه ترور شدیاق تاثیر بسیار زیادی در افکار عمومی لبنان گذاشت و وی به عنوان نماد آزادی بیان درآمد. جایزه آزادی بیان یونسکو (گیرمو) از ۱۹۹۷ تاکنون هر سال به اشخاص یا نهادهایی که در اقصی نقاط جهان در زمینه آزادی بیان فعالیت دارند و در معرض خطر قرار می گیرند، اهدا می شود. گیرمو روزنامه نگار کلمبیایی ۱۹۸۷ به دلیل انتقاد از فعالیت های سوداگران مواد مخدر در کشورش ترور شد. وزارت فرهنگ لبنان می شدیاق را برای دریافت جایزه یونسکو نامزد کرده بود.

مدیر شبکه رادیویی گفتگو

فرهنگ ایران را باید به زبان جهانی تولید کنیم

حامد ارسنجانی

شبکه «گفتگو» قرار است به زودی راه‌اندازی شود. این شبکه در حال تاسیس «گفت‌وگو؛ مقدمه تفاهم» را به‌عنوان واژه کلیدی برنامه‌های خود قرار داده است. با راه‌اندازی شبکه «گفتگو» تعداد رادیوهای صدا به ۱۰ عدد می‌رسد... اینکه ماهیت این شبکه چیست و قرار است چه اهدافی را دنبال کند را با حسن محمدیان مدیر آن در میان گذاشته‌ایم. محمدیان ۴۵ سال دارد و متولد شهرستان بهشهر است. از سال ۶۵ همکاری خود را با رادیو کرمان شروع کرده است. مدرک مدیر شبکه گفتگو نیز مهندسی ارشد معدن است.

■تعریف شما از مفهوم گفت‌وگو چیست؟ و گفت‌وگو چه ویژگی‌هایی باید داشته باشد؟

گفت‌وگو یعنی گفتن و شنیدن، مکالمه، دیالوگ، گفت‌وگو مقدمه تفاهم است، آگاهی می‌آورد، شک را برطرف می‌کند، پرده جهل را کنار می‌زند، امیرمومنان علی(ع) می‌فرماید: انسان‌ها دشمن چیزی هستند که نسبت به آن جهل دارند. تیرگی‌ها با گفت‌وگو به روشنی مبدل می‌شود.

ما باید مهارت‌های لازم را برای گفت‌وگو به دست بیاوریم، باید این مهارت‌ها را بازتعریف و بازآفرینی کنیم تا بتوانیم با هم راحت حرف بزنیم، درست گفتن، درست شنیدن، گام‌های نخست گفت‌وگو است. باید به همدیگر احترام بگذاریم، برای باورها و عقاید یکدیگر ارزش قائل شویم، درست بشنویم و آمادگی برای دریافت داشته باشیم و به نظرات مخالف گوش بدهیم.

خوب گفتن، خوب شنیدن بخشی از فرهنگ غنی دینی و ملی ما است، وجود آزادی، استدلال، اخلاق و منطق از ویژگی‌های گفت‌وگو هستند.

■به نظر شما گفت‌وگو چه جایگاهی در جامعه امروز ما دارد؟ و در چه حوزه‌هایی کاربرد دارد؟

امروز بیش از هر زمان دیگر به گفت‌وگو در حوزه‌های مختلف نیازمندیم، گفت‌وگوی پدر و فرزند که بسیار حساس و محتاج مهارت ویژه است، نسل جدید سئوال‌های زیادی از ما دارد، به برخی روش‌های ما معترض است، به ما انتقاد دارد، باید با هم گفت‌وگو کنیم. تاکید می‌کنم گفت‌وگو نه اینکه دستور بدهیم و نصیحت کنیم باید با هم حرف بزنیم، گفت‌وگوی استاد و شاگرد، گفت‌وگوی زن و شوهر، گفت‌وگوی مردم و مسئولین، گفت‌وگوی اندیشمندان، گفت‌وگوی ادیان، گفت‌وگوی تمدن‌ها، پس می‌بینیم حوزه‌های گفت‌وگو واقعاً وسیع و جهانی است.

گفت‌وگو از نظر موضوعی هم حوزه وسیعی دارد مثل حوزه دینی و معارف، حوزه اجتماعی، اقتصادی، تاریخی، سیاسی، فرهنگ و هنر، صنعت و تکنولوژی و...

به نظر من یکی از راه‌های تعدیل نظریات و جلوگیری از افراط و تفریط‌ها، گفت‌وگو است.

در جامعه امروز ما، گفت‌وگو جایگاه خیلی بهتری باید داشته باشد چون دین ما به گفت‌وگو خیلی توجه کرده است. قرآن کریم می‌فرماید: «به بهترین روش با هم مجادله کنید» و یا در جایی دیگر بشارت می‌دهد به کسانی که اقوال مختلف را می‌شنوند و بهترین آن را انتخاب می‌کنند. گفت‌وگو یک هنر است، لازم است همه ما این هنر را داشته باشیم و برای پیشبرد زندگی خود و توسعه و پیشرفت جامعه جهانی از آن بهره بگیریم.

■ما چند نوع گفت‌وگو از نظر گوناگونی در روش می‌شناسیم؟ و رسانه کدام روش را پیش بگیرد بهتر است؟

گفت‌وگو به معنی گفت و شنود و مکالمه نوع ساده دیالوگ است که افراد با گرایشات موافق و یا مخالف، با هم صحبت می‌کنند یا حتی دو نفر با هم بر روی موضوع خاصی و یا چند موضوع با هم تبادل‌نظر می‌کنند، ممکن است افراد با هم مناظره کنند که به معنای تضارب آرا، نظرها، عقاید و اندیشه‌ها است که افراد صاحب‌نظر و اندیشمند از طریق تبادل افکار با هم مناظره می‌کنند، در مناظره افراد با پرهیز از تهمت، افترا و بهتان و با بهره‌گیری از استدلال‌های قانع کننده و پیامی آشکار و بدون ابهام آرا و نظریات خود، با هم بحث می‌کنند. از طریق مناظره افکار عمومی از مواضع و آرای طرفین اطلاع شفاف پیدا می‌کنند و مناظره ابزار مناسبی برای کشف حقیقت و جلوگیری از عوام‌فریبی و حل اختلاف میان مجموعه‌های مختلف است. گفت‌وگو می‌تواند به شکل میزگرد هم باشد که در واقع افراد با دیدگاه‌های مختلف و به کمک یک مجری و گرداننده توانا یک موضوع را که موضوع خرد و مشخص باشد به صورت چالشی با هم بحث می‌کنند و افکار عمومی از طریق مباحث چالشی دریافت مناسب از موضوع خواهد داشت، ممکن است گفت‌وگو به صورت جلسات پرسش و پاسخ باشد که فرد یا افراد آشنا به نکته‌ها و زوایای بحث و موضوع موردنظر با زبان مناسب و قابل‌فهم برای مخاطبین به سئوال‌های آنان پاسخ می‌دهند یا ممکن است گفت‌وگو و گفت‌وشنود به صورت سخنرانی باشد، یعنی یک نفر درباره موضوعی سخنرانی می‌کند و بقیه به صورت مستمع گوش می‌کنند، به لحاظ فنی و تکنولوژی هم هر کدام از این بخش‌ها می‌توانند از تکنولوژی‌های جدید بهره‌برداری کنند و کارشناسان از نقاط مختلف دنیا با هم دیالوگ داشته باشند. گفت‌وگو، مناظره، میزگرد، مجادله، مباحثه، احتجاج و... از شقوق گفت‌وگو هستند.

■آیا موانعی برای گفت‌وگو در حوزه‌های مختلف اندیشه وجود دارد؟

چندان مانعی وجود ندارد، چون اصلاً گفت‌وگو را افراد اندیشمند، صاحب‌نظر و خردمند انجام می‌دهند. اخلاق، منطق و آزادی از ارکان اصلی گفت‌وگوی اندیشمندان است. وقتی با هم گفت‌وگو کنیم خواهیم دید خیلی از موانع ساخته ذهن ما بوده است و اصلاً واقعیت خارجی ندارد. وقتی افراد احساس کنند برای بیان دیدگاه‌ها و افکار خود از فرصت برابر و مساوی برخوردارند حتماً بزرگترین مانع برداشته خواهد شد.

■برای اشاعه اندیشه و تقویت آن در جامعه چه راهکارهایی پیش‌روی شما است؟

اندیشه به مفهوم تفکر و فکر، وقتی از پختگی لازم برخوردار باشد ماندگاری پیدا می‌کند و برای ترویج و تقویت آن باید با هنرآمیخته شود. هر اندیشه‌ای که به هنر مزین شود در تاریخ باقی خواهد ماند. این هنر می‌تواند شعر باشد، ادبیات باشد، موسیقی باشد و یا تالیف یک کتاب، همچنین رادیو، تلویزیون، سینما و تئاتر و به طور کلی همه هنروران و هنرمندان عرصه‌های مختلف می‌توانند به ترویج، تقویت و بسط تفکر و اندیشه مثبت کمک کنند و همچنین افکار منفی را تضعیف کرده و فرو بریزند. گفت‌وگو، تعامل فکری، تضارب آرا، نقد و بررسی و... می‌تواند اندیشه‌ها را به تکامل رسانده و پخته‌تر کند.

■آیا این راهکارها مبنای برنامه‌ریزی و مدیریت در شبکه گفتگو است؟

قطعاً همین‌طور خواهد بود، در شبکه گفتگو ساختاری تعریف خواهد شد که نو، قابل انعطاف و پاسخگوی نیاز روز جامعه باشد، به‌عنوان مثال به جای گروه‌های برنامه‌ساز، شوراهای علمی- موضوعی ایفای نقش خواهند داشت و یا بانک اطلاعات تاسیس خواهد شد و همچنین از تکنولوژی‌های پیشرفته روز در امر برنامه‌سازی در این شبکه بهره‌گیری خواهد شد تا نسبت به حوادث و مسائل مختلف در حوزه‌های گوناگون در زمان مناسب برنامه‌ریزی و اجرا شود، به‌علاوه دعوت از تمامی اندیشه‌ها و صاحب‌نظران برای حضور در این شبکه مدنظر است و ما از تمام اندیشه‌ها و افکار در این شبکه بهره خواهیم برد.

■الان عده‌ای قائل به این اصل هستند که در نحوه مدیریت کلان در حوزه‌های مختلف از جمله مدیریت فرهنگی با مدیریت غیرفرهنگی تفاوت چندانی وجود ندارد و در سطح کلان براساس یک چارچوب ثابت می‌تواند اداره شود و حتی نیاز به تخصص یا تجربه خاص در ارتباط با همان حوزه مدیریتی احساس نمی‌شود، نظر شما چیست؟

به نظر من مدیریت در هر حوزه‌ای یک هنر است و فوق‌العاده قیمت دارد اما این هنر در حوزه رسانه به‌خصوص در رادیو و تلویزیون گوهر بسیار گرانبهایی است، مدیر فرهنگی باید فردی کامل، توانمند، مورد اطمینان، دارای اعتماد به نفس، آگاه و تاثیرگذار باشد. قدرت ابتکار، قوه تخیل و خلاقیت و نوآوری از ویژگی‌های مدیریت فرهنگی است، مدیر فرهنگی با برخوردهای مهربانانه خود و طبع لطیف، فاصله‌ها را از نظر مقام و دیگر موانع ظاهری کوتاه می‌کند و اتاق چنین مدیری محل دلدادگی‌ها است نه مقر حکومت. فروتنی، تواضع، اندیشمندی، انعطاف‌پذیری و صداقت از ویژگی‌های یک مدیر فرهنگی است. این ویژگی‌ها که البته اگر تصنعی نباشد باعث خواهد شد وفاداری مجموعه کارکنان به آن رسانه و یا آن محیط فرهنگی فراهم شود. پس مدیریت فرهنگی هنری بسیار حساس و پیچیده است که هم با عقل و منطق سر و کار دارد و هم با دل و احساس پیوند خورده است.

■اعتمادسازی رسانه در جامعه چه نسبتی با ساختار گفت‌وگویی نظام رسانه‌ای می‌تواند داشته باشد؟

مخاطب باید صداقت را در برنامه‌ها احساس کند و اغنا شود، وقتی بنای یک رسانه و یک شبکه بر این است که با توجه به خواسته‌ها و نیازهای مخاطبان و عنایت به تنوع و تکثر اندیشه‌ها در جامعه برنامه‌ریزی و برنامه‌سازی کند قطعاً مخاطب هوشمند این را دریافت خواهدکرد و ایجاد فرصت برابر برای همه اندیشمندان و صاحب‌نظران و طرح مباحث مورد نیاز جامعه می‌تواند اقبال مخاطبان را در پی داشته باشد.

■به‌نظر شما در دنیای امروز چه چیزهایی موجودیت رادیو را از منظر و جایگاه رسانه‌ای تهدید می‌کند؟

حرفه‌ای نبودن برنامه‌سازان، کم‌شدن حمیت شغلی و سازمانی، دور بودن اصحاب رسانه از مسائل جامعه و نیازهای مخاطبان، ناآشنا بودن به جایگاه رسانه‌های جدید و تکنولوژی‌های نو و مدرن می‌تواند موجودیت رادیو را تهدید کند.

ارتقای سطح حرفه‌ای مشاغل مختلف در رادیو به‌خصوص زبان رسانه و شغل مهم نویسندگی، تقویت جایگاه حرفه‌ای گزارشگران، بها دادن به امر تحقیق به عنوان پشتوانه برنامه‌ها، ایجاد ساختارهای جدید برای آموزش نیروها و تحول در تشکیلات و تغییرات آن از سنتی به مدرن می‌تواند به رادیو کمک کند و آن را از حذف تدریجی نجات دهد. معتقدم بازتاب این تحولات در جامعه، ایجاد بستر اعتماد از سوی جامعه به رسانه است که می‌تواند رسانه را تا مادامی که این ارتباط برقرار است بیمه کند، از این رهگذر رسانه می‌تواند جایگاه خود را حفظ، بازتعریف و بازآفرینی کند.

■آیا شما می‌پذیرید امروز رادیو مثل هر مقوله دیگر آسیب‌پذیر است؟

حتماً همین‌طور است که شما می‌فرمایید، باید دائماً آسیب‌شناسی کنیم و ضعف‌ها و مشکلات را شناسایی کرده و راه‌حل ارائه بدهیم. به‌نظر من باید جمعی از افراد خبره و صاحب‌نظر در امر رسانه به رادیو نگاه از بیرون داشته باشند و تئوری رسانه‌ای وضع کنند، چشم‌اندازهای کوتاه‌مدت را تعیین کنند و بر این اساس ببینیم کجا هستیم و به کجا باید برسیم، چگونه از ویژگی‌ها و خاصیت‌های رسانه به بهترین وجه بهره‌گیری کنیم. ما در حال حاضر نیازمند تئوری‌پردازی رسانه‌ای هستیم.

■آیا نحوه مدیریت و برنامه‌ریزی و سیاستگزاری رسانه می‌تواند به آسیب‌شناسی آن مدد برساند؟ و این کار تاکنون تا چه اندازه جامه عمل پوشیده است؟

بله، نوع نگرش، سیاستگزاری و مدیریت و مشخص‌بودن هدف‌ها بسیار تاثیرگذار است مثلاً تعلق کارکنان به سازمان و دلبستگی آنان به کار به مدیریت کاملاً وابسته است، یک مدیر توانا در رسانه می‌تواند کارکنانش را به ذوق بیاورد و آنان را در آرمان‌ها و رویاهای خود شریک کند و آنان نیز در پیشبرد آرمان‌ها یاری‌رسان مدیریت خواهند بود، عکس آن هم صادق است. یک مدیر نالایق، مقام‌پرست و جاه‌طلب می‌تواند عوامل را بی‌انگیزه کند و آسیب‌های جدی به سازمان وارد کند. خوشبختانه مدیران لایق فرهنگی در رادیو کم نداریم و آثار حضور این مدیران کاملاً در قسمت‌ها و بخش‌هایی که مشغول فعالیت بوده‌اند مشهود است البته نارسایی‌هایی هم وجود دارد که در جای خود قابل طرح است.

■شما فکر می‌کنید امروز جامعه پیش‌تر است یا رادیو؟ اگر جامعه جلوتر است رسانه چه باید بکند، خود را به سطح جامعه برساند یا تلاش کند جامعه را به سطح خود برساند؟

در جامعه امروز با توجه به جمیع شرایط مثل میزان بالای جمعیت تحصیلکرده‌ها، نقش جدید زنان، حضور رسانه‌های مختلف مثل کانال‌های ماهواره‌ای، رادیو و تلویزیون، حضور اینترنت، میزان بالای نشر کتاب و مقالات و... تحولات به سرعت اتفاق می‌افتد، ما در ایران جامعه در حال گذار را تجربه می‌کنیم که این شاید فی‌نفسه امر نامطلوبی نباشد اما اگر به صورت رها عمل کنیم آسیب‌های جدی خواهیم دید. با این توضیح شاید بتوان گفت در برخی زمینه‌ها، جامعه و یا بخش‌هایی از جامعه ممکن است از رسانه جلوتر باشند، یک رسانه هوشمند از این بخش‌ها بهترین بهره‌گیری را می‌کند تا همراه جامعه و حتی جلوتر از آنها حرکت کند. به‌نظر من در حرکت‌های اجتماعی، بسیج افکار عمومی، توسعه ملی، جامعه‌پذیری، تقویت همبستگی ملی، تولید فراغت فرهنگی و... رسانه باید پیشتاز باشد و یا حداقل همراه باشد، رسانه باید تحولات را خوب پیگیری کند و شاید هم بتواند منشاء برخی تحولات و تغییرات باشد بنابراین اصل بر تاثیرگذاری و پیشتازی است.

■در این ۲۷ سال پس از انقلاب در کدام مقاطع رادیو توانسته است پیشتاز جامعه باشد؟ آیا جایگاه رادیو نسبت به جامعه دچار نوسانات شده است؟

رادیو در خیلی از مقاطع پیشتاز بوده و توانسته با حرکت‌های اصیل مردمی همکاری و همراهی داشته باشد، مقاطعی مثل پیروزی انقلاب اسلامی، مقطع جنگ تحمیلی و دفاع مقدس مردم ایران، حوادثی مثل زلزله بم و... که در همه آنها رادیو شاید جزء پیشتازترین رسانه و موثرترین آنها بوده است. در دنیا هم همین‌طور است رادیو در مقاطع مختلف جایگاه واقعی خود را نشان داده است اگرچه در برهه‌های مختلف رادیو به لحاظ جذب مخاطب و تاثیرگذاری نوساناتی را داشته است اما در مجموع توانسته جایگاه اصلی و واقعی خود را حفظ کند.

■به‌نظر شما امروز مطالبات جامعه تا چه میزان با اطلاع‌رسانی و گفتمان رسانه‌ای همخوانی دارد؟

در رسانه برنامه‌های مختلفی هست که این برنامه‌ها عموماً براساس نیازسنجی مخاطب طراحی و ارائه می‌شود، الان شبکه‌های مختلف رادیو در ساختارهای مختلف برنامه دارند و همه آنها در جای خود قابل استفاده، مفید و موثر است. اما مطالبات جامعه و توان رادیوی ما بیشتر از اینها است، همخوانی رسانه با مطالبات مردم، پایان و انتهای کار رسانه نیست چون دائماً مطالبات و خواست‌های جدید به‌وجود می‌آید و از طرفی راه کمال در هنر بسته نیست، دائماً می‌توان بهتر شد، کارهای نو و ارزنده‌تری ارائه کرد، چنانچه یک رسانه‌ای در روزی احساس کمال کند به بزرگترین آفت دچار شده باید همیشه و در همه حال احساس نیاز کنیم و به سوی کمال بی‌نهایت در حرکت باشیم، پس نیازهای جدید و مطالبات جدید مرتب در راه هستند و باید پاسخگو باشیم، یکی از مهم‌ترین وظایف رسانه اطلاع‌رسانی به موقع و صحیح است که تحولات بسیار خوبی اخیراً در سازمان ایجاد شده است.

■شما اطلاع‌رسانی را یکی از مهم‌ترین وظایف رادیو می‌دانید. برای این امر چه ویژگی‌هایی را قائل هستید؟

اطلاع‌رسانی باید سریع، صحیح و دقیق باشد، برخی اطلاعات، اطلاعاتی هستند که از اهمیت ویژه‌ای برخوردارند و متکی به زمان هستند که این دسته از اطلاعات خبری هستند، نوعی دیگر از اطلاعات هستند که موجب افزایش معلومات عمومی مخاطب می‌شود و ضرورتاً مبتنی بر زمان نیست، بخش اول بیشتر به حوزه سیاسی و خبر مربوط می‌شود اما تفسیر، تحلیل و تبیین این اخبار برای مخاطب و اطلاعات بخش دوم که عمومی هستند بیشتر وظیفه کانال‌ها و شبکه‌های رادیویی است. اطلاع‌رسانی همچنین باید براساس نیاز مخاطبان و به روز باشد و نکته مهم‌تر اینکه باید فرهنگ ایرانی را به زبان جهانی تولید کنیم. صداقت در اطلاع‌رسانی و جلب اعتماد مخاطب از ارکان مهم کار حرفه‌ای رسانه محسوب می‌شود.

■شما معتقد هستید که مسائل فرهنگی باید به زبان جهانی تولید شود تا شنونده داشته باشد. در این زمینه چه راهکارهایی را برای اجرا در دستور کار دارید؟

از معصوم نقل به مضمون هست که «خدا رحمت کند کسی را که مسائل ما را به زبان روز برای مردم بیان می‌کند.» برای اینکه بتوانیم حرف مبتنی بر حق خود را به جهانیان انتقال بدهیم معتقدم فرهنگ ایران را باید به زبان جهانی تولید کنیم یعنی اینکه مسائل جهانی را بشناسیم و با تکنولوژی‌ها و فناوری‌های نوین جهان در کار رسانه آشنا باشیم. گرایش‌های مخاطبان را شناسایی کنیم، ادبیات امروزی و جهانی را بلد باشیم، من معتقدم هم فرهنگ اسلامی و هم فرهنگ ملی ما جهانی است. اگر ما زبان مناسب برای ارائه آن را بدانیم، ارزش‌های والای فرهنگی ما در جهان بسیار پذیرش دارد. قرآن کریم، نهج‌البلاغه، شاهنامه، دیوان حافظ، دیوان مولوی، سعدی و... همه جهانی هستند. محدود کردن آنها در منطقه خاص ظلم به بشریت جویای حقیقت است.

■به نظر شما تعامل و ارتباط رسانه‌ها در جهان امروز چگونه است؟

در حوزه عمومی در جهان بحث جنگ تمدن‌ها مطرح می‌شد، اما امروز به نظر من رسانه‌ها همدیگر را تکمیل می‌کنند و در نهایت با هم رقابت دارند. امروز بسیاری از معضلات جهانی با گفت‌وگو، تعامل و همفکری قابل حل است. ادیان، تمدن‌ها و فرهنگ‌ها تلاش می‌کنند فصل مشترک‌هایشان را پیدا کرده و با هم تفاهم پیدا کنند، در یک نگاه کلی و الهی هم می‌توانیم بگوییم همه ما آفریده حضرت حق هستیم و همه انبیا و اولیا از سوی خداوند برای هدایت و راهنمایی بشر ماموریت داشتند، پس می‌توانیم در جهانی عاری از جنگ و با صلح و دوستی با هم زندگی کنیم.

■شبکه گفتگو رابطه خود را با جهان بر چه اساس تعریف خواهد کرد؟

گفت‌وگو مقدمه تفاهم و یک نیاز جهانی است، به نظر من جامعه جهانی شدیداً محتاج به تفاهم است. باید اندیشمندان جهان با هم گفت‌وگو کنند، مناظره کنند، مذاکره کنند، راهی جز این نیست. شبکه رادیویی گفتگو فعلاً برای گفت‌وگو، مناظره، میزگرد، سخنرانی و... در میان اندیشمندان و صاحب‌نظران داخلی طراحی شده ولی در آینده این آمادگی را دارد که زمینه‌ای فراهم کند تا با اندیشمندان جهان گفت‌وگو کند و مناظره و میزگردهایی را در سطح صاحبان فکر و خرد جهانی برگزار نماید.

■آیا گفتگو مقدمه تفاهم شعار شما در شبکه است؟

گفتگو مقدمه و موجب تفاهم است، این یک واقعیت است. در مورد شعار شبکه تاکنون مباحث مختلفی مطرح شده است که برخی از آنها بعدها به صورت آنونس و یا آرم استیشن از شبکه پخش خواهد شد اما یک جمله به عنوان شعار شبکه هنوز انتخاب نشده است. با مشورت کارشناسان حتماً این کار را خواهیم کرد و به اطلاع مردم عزیز خواهیم رساند.

■شما در پیاده کردن و اجرا شدن امور فرهنگی چه روش‌هایی را بهتر می‌دانید؟

من فکر می‌کنم در امور فرهنگی به خصوص در کشور ما نه انسداد و ایزوله شدن راهکار درستی است و نه گشودگی محض و استحاله شدن، بلکه روش و راه سومی را باید پیگیری کرد و آن تولیدات قوی فرهنگی در عرصه‌های مختلف است. ما بایستی فرهنگ خودمان را با ابزار تولید آن هم تولیدات قوی و قابل طرح در سطح جهانی به جهان معرفی کنیم و از نکات مثبت دیگر فرهنگ‌ها و تمدن‌ها بهره بگیریم، از تکنولوژی روز بهره‌برداری کنیم، برنامه‌های وزین و هنری در موضوعات مختلف برای مخاطبان عام و خاص خود داشته باشیم، نشر کتاب، تولید فیلم سینمایی، تولید موسیقی، فعال‌تر شدن تئاتر، تولید برنامه‌های مناسب رادیویی و تلویزیونی، فعالیت روزنامه‌ها و... همه می‌توانند کمک کنند تا جامعه‌ای با غنای فرهنگی مناسب داشته باشیم.

■برای اجرایی شدن آن‌چه روشی را برای رسانه به خصوص شبکه‌ای که شما مدیریت آن را بر عهده دارید پیشنهاد می‌کنید؟

ساختار و ظرفیت شبکه گفتگو به شکلی است که همه صاحب‌نظران و اندیشمندان می‌توانند در آن حضور پیدا کنند، در حوزه فرهنگ عمومی، فردی و معرفت‌شناسی، همچنین در تمامی موضوعات این شبکه می‌تواند بحث، نقد، مناظره، میزگرد، سخنرانی، تفسیر، تحلیل و اطلاع‌رسانی داشته باشد. ما در این شبکه از تمام اندیشه‌ها و افکار بهره خواهیم برد.

نکته دیگر در این شبکه این هست که می‌تواند درباره موضوعات روز و مورد توجه مخاطب برنامه‌سازی کند و به سرعت عکس‌العمل نشان دهد و مسئله بعدی حضور مخاطب است که در این شبکه، مخاطبان حضور بسیار فعال و سازنده‌ای خواهند داشت.

■خط قرمز شما در شبکه چیست؟

من معتقد هستم که بسیاری از خط قرمزها ساخته ذهن ما است، در رادیو گفتگو اندیشمندان، صاحب‌نظران و فرهیختگان با هم گفت‌وگو و مناظره خواهند داشت لذا اخلاق، منطق و استدلال مبنای اصلی کار ما است البته برای جامعه‌ای که برنامه می‌سازیم باید نرم‌ها و هنجارها را در نظر داشته باشیم.

نگاه

ارتباطات و اطلاعات در یونسکو

آرش غفوری

«ارتباطات توسعه»، «آزادی بیان، دموکراسی و صلح» و «جامعه اطلاعاتی» سه ارگان اساسی بخش ارتباطات و اطلاعات یونسکو (CI) را تشکیل می‌دهند که به شکل فعلی خود در سال ۱۹۹۰ تاسیس شده و امروز در ۲۷ دفتر منطقه‌ای و یک دفتر اصلی که در پاریس و در مقر یونسکو مستقر است به ارائه برنامه‌های کلان این سازمان بین‌المللی در حرکت به سوی «جریان آزاد عقاید به وسیله کلمه و تصویر» می‌پردازد. در ساختار سازمانی CI یک دفتر اجرایی که به دو واحد «هماهنگی و ارزیابی» و «اداری و مالی» تقسیم شده و بر سه ارگان اساسی بخش ارتباطات و اطلاعات (CI) نظارت دارد زیر نظر یک قائم‌مقام ارشد اجرایی فعالیت می‌کند و مسئول فعلی آن دکتر عبدالواحدخان که ملیت هندی دارد از سال ۲۰۰۱ به این سمت انتخاب شده و دکترای ارتباطات جمعی خود را در سال ۱۹۷۳ از آمریکا گرفته است. بخش ارتباطات و اطلاعات یونسکو (CI) همچنین دو دفتر بین‌المللی برای برنامه‌های بین دولتی تدارک دیده که تحت‌عنوان «برنامه بین‌المللی برای توسعه ارتباطات» (IPDC) و «اطلاعات برای Programme» (IFAP) نامیده می‌شوند که در خدمت اهداف کلان (CI) فعالیت می‌کنند؛ از جمله این اهداف هم می‌توان به سه هدف استراتژیک «تلاش برای گسترش جریان آزاد و دستیابی جهانی به اطلاعات»، «تلاش برای گسترش کثرت‌گرایی و تنوع فرهنگی در رسانه‌ها و شبکه‌های جهانی اطلاعاتی» و «تلاش برای گسترش دستیابی همگانی به تکنولوژی‌های ارتباطی و اطلاعاتی» اشاره کرد. براساس این اهداف «برنامه بین‌المللی برای توسعه ارتباطات» برای گسترش رسانه‌های آزاد و کثرت‌گرا در کشورهای در حال توسعه و در حال گذار فعالیت می‌کند و از طریق توسعه مطبوعات به تقویت مهارت‌های ارتباطی و تحلیلی مردم و مشارکت آنها در حاکمیت دموکراتیک کمک می‌کند. از جمله کشورهایی که برای تحقق این اهداف در سال ۲۰۰۵ - ۲۰۰۴ کمک کرده‌اند نیز می‌توان از آمریکا، ژاپن، انگلستان، کره‌جنوبی، آلمان، فرانسه، دانمارک و حتی قطر، آندورا و مصر نام برد. «اطلاعات برای...» نیز ساختاری را برای یک همکاری و مشارکت بین‌المللی و منطقه‌ای فراهم می‌کند که به وسیله آن ابزارها، روش‌ها و استراتژی‌های معمول برای جامعه آزاد اطلاعاتی و کاهش شکاف اطلاعاتی بین فقرا و اغنیا مورد توجه قرار می‌گیرد و یک پلت‌فورم است برای سیاست بین‌المللی گفت‌وگو که در خدمت اهدافی چون نگهداری اطلاعات و دسترسی جهانی به آن، مشارکت همگانی در ظهور جامعه اطلاعاتی جهانی و پیامدهای اخلاقی، قانونی و اجتماعی توسعه فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطی قرار می‌گیرد. همچنین به‌عنوان یک برنامه منظم بخش ارتباطات و اطلاعات یونسکو (CI) پروژه‌های ملی، منطقه‌ای و میان‌منطقه‌ای گوناگونی در بین کشورهای آفریقایی، عربی، آمریکای لاتین و حوزه دریای کارائیب، آسیا و اقیانوس آرام و اروپا و آمریکای شمالی برگزار می‌کند و به همکاری با سازمان‌های دولتی و غیردولتی می‌پردازد. از جمله فعالیت‌های ارتباطی و اطلاعاتی مرتبط با ایران توسط یونسکو می‌توان به کارگاه بین‌المللی بخارست تحت‌عنوان «راه رود ولگا بزرگ» در ماه اوت سال ۲۰۰۵ اشاره کرد که طی آن رابطه اطلاعاتی و ارتباطی بین مدارس ۱۸ کش